

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

А. БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік Университеті

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ
БЕРУДІҢ ҮЗДІКСІЗДІГІ –
ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТАРДЫҢ
ТАБЫСТЫЛЫҒЫНЫҢ КЕПІЛІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«НЕПРЕРЫВНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ – ЗАЛОГ УСПЕШНОСТИ
СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГОВ»

I КНИГА

Қостанай, 2022

ОРГАНИКАЛЫҚ ХИМИЯНЫ ОҚЫТУДА ИНТЕРБЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕРДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Алтынбекова Минаш Оразбаевна,
химия ғылымдарының кандидаты, доцент
Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік университеті
Түркістан қ., Қазақстан
Жунаева Мафтуна Надиржанқызы,
2-курс магистранты
Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік университеті
Түркістан қ., Қазақстан

Аннотация

Өзектілігі және мақсаты. Органикалық химия пәнін оқытуда интербелсенді әдістерді қолдану оқушылардың алған білімдерін практикамен ұштастыруда, тақырыпты жақсы меңгеруге және олардың білім беру сапасы мен жетістіктерін арттыру мақсатында білім берудің әрбір бағыты алдында тұрған өзекті мәселелердің бірі болып отыр. Зерттеу жұмысының мақсаты мектепте органикалық химия курсына жаңа тақырыптарды түсіндіруде, есептер мен жаттығуларды тапсырмаларды орындауда интербелсенді («Миға шабуыл», проблемалық оқыту, АКТ) әдістерді қолданудың тиімді тұстарын көрсету болып табылады. Мақалада мектеп оқушыларына органикалық химия курсына оқытуда есептер мен жаттығуларды шешуді үйретуде интербелсенді әдістерді қолданудың тиімділігі және маңыздылығы қарастырылған. Органикалық химия пәнін оқытуда АКТ, «Миға шабуыл», проблемалық оқыту әдістерін қолдану арқылы 10-сынып оқушыларына зерттеу жұмыстары жүргізілді. Тәжірибелік эксперименталдық жұмыстың нәтижесінде бақылау тобынақарағанда эксперименталды топтың оқу үлгерім көрсеткіштері жоғары болды.

Кілт сөздер: интербелсенді әдістер, АКТ, проблемалық оқыту, «Миға шабуыл», органикалық химия.

Аннотация

Актуальность и цель. Использование интерактивных методов в преподавании органической химии является одной из актуальных проблем, стоящих перед каждым направлением образования в сочетании полученных знаний учащихся с практикой, с целью лучшего усвоения темы и повышения качества и успешности их образования. Целью исследовательской работы является демонстрация эффективных способов применения интерактивных («мозговой штурм», проблемное обучение, ИКТ) методов при объяснении новых тем в курсе органической химии в школе, при выполнении задач и упражнений. В статье рассматривается эффективность и значимость использования интерактивных методов в обучении школьников решению задач и упражнений при изучении курса органической химии. В преподавании органической химии была проведена исследовательская работа для учащихся 10-х классов с использованием ИКТ, «мозгового штурма», методов проблемного обучения. В результате экспериментальной экспериментальной работы при поступлении в контрольную группу показатели успеваемости экспериментальной группы были высокими.

Ключевые слова: интерактивные методы, ИКТ, проблемное обучение, «мозговой штурм», органическая химия.

Abstract

Relevance and goal. The use of interactive methods in the teaching of organic chemistry is one of the urgent problems facing each area of education in combination of the knowledge gained by students with practice, in order to better assimilate the topic and improve the quality and success of their education. The purpose of the research work is to demonstrate effective ways of using interactive («brainstorming», problem-based learning, ICT) methods when explaining new topics in the organic chemistry course at school, when performing tasks and exercises. The article discusses the effectiveness and importance of using interactive methods in teaching schoolchildren to solve problems and exercises while studying the course of organic chemistry. In the teaching of organic chemistry, research work was carried out for 10th grade students using ICT, brainstorming, and problem-based learning methods. As a result of experimental experimental work, when entering the control group, the performance indicators of the experimental group were high.

Keywords: interactive methods, ICT, problem-based learning, brainstorming, organic chemistry.

Қазіргі жаңартылған білім мазмұнына сәйкес оқушы мұғалімнен тәуелсіз оқу материалымен өз бетінше жұмыс жасауға, ізденуге, алған теориялық білімін практикада қолдануға, логикалық ойлауға,

қойылған проблемаларды өзіндік шешуге және өз идеясын дәлелдеуге ықпал жасау маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Бұл мәселені мектеп бағдарламасында оқытудың интербелсенді әдістерін кеңінен қолдану арқылы шешуге болады. Органикалық химия жаратылыстану пәндері қатарында болғандықтан интеллектуалды дамуды, қоршаған ортаға деген көзқарасты және органиканың күнделікті өмірмен байланысын қалыптастыруға ықпал етеді. Сондықтан да бүгінгі таңда мектепте оқушылардың оқу материалын өз бетінше игеруге жағдай жасау маңызды болып табылады. Оқытудың интербелсенді әдістері оқушыларды сыни ойлауға, шығармашылық қабілеттерінің дамуына, жаңа идеялар тудыруға мүмкіндік береді.

Оқытудың интербелсенді әдістері білім алушыларға өз білімдері мен бұрын алған дағдыларына сүйене отырып, оқу процесінде өздерінің күшті жақтары мен қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар өзін-өзі бағалауы және оқытудың тиімділігі артады, танымдық дағдылардан басқа интерактивті әдістерді пайдалану процесінде білім алушылардың коммуникативті құзіреттіліктері қалыптасады, іскерлік қарым-қатынас дағдылары, келісім іздей білу, ымыраға келу, командада жұмыс істей білу секілді қасиеттері дамиды [1, 926].

Интербелсенді әдістер арқылы оқытуда білім беру процесінің барлық қатысушылары бір-бірімен бірлесе отырып жұмыс жасайды, ақпарат алмасады, мәселелерді бірлесіп шешеді, бір-біріне баға береді және ынтымақтастықта болады. Органикалық химияда есептер мен жаттығулар орындауда және зертханалық жұмыстарды орындау барысында да интербелсенді әдістерді қолданудың тиімді тұстары көп [2, 816].

Интербелсенді әдістердің басқа әдістерден айырмашылығы келесідей:

- білім сапасын арттырады, себебі білім алушылар оқу үрдісіне белсенді қатысады;
- оқу үрдісінде білім алушылардың ынтымақтасын арттырады, енжар тыңдаушы ретінде емес белсенді қатысушы ретінде жаңа материалды меңгереді;
- оқуда икемділік пен ыңғайлылықты қамтамасыз етеді [3, 26].

Мектеп бағдарламасында органикалық химия курсы оқытуда, есептер мен жаттығулар, зертханалық жұмыстар орындауда интербелсенді (проблемалық оқыту, «Миға шабуыл», ақпараттық-коммуникативтік технологиялар) әдістер арқылы оқыту жүзеге асырылды.

Проблемалық оқыту әдісі – оқушылардың сыни және логикалық ойлау қабілеттерін дамытуға арналған әдістердің бірі. Бұл әдісті қолданудың нәтижесінде оқушы қойылған мәселені өз бетінше шешуге, теория мен практиканы ұштастыруға, құбылыстарды күнделікті өмірмен байланыстыруға және нақты шешім қабылдауға дайыланады. Проблемалық оқытудың дәстүрлі оқытудан басты айырмашылығы – ола педагогикалық процесті ұйымдастырудың мақсаты және принциптерімен ерекшеленеді [4, 676].

Органикалық химияда реакциялардың механизмдері мен жүру жағдайлары, заттардың алуан түрлілігі зерттеледі. Химиялық реакциялардың жүру жағдайларын қарастырғанда химиялық қасиеттерімен танысуда оқушылар олардың механизмдерінің ерекшеліктері мен себептерін іздеуге көшеді, белгілі бір факторлармен байланыстырады және одан туындайтын проблеманы анықтап, шешуге талпыныс жасайды. Осы құбылыстармен таныса отырып, оның мәнін анықтауда интербелсенді әдістерді қолдану арқылы органикалық химияның ерекшеліктерін ашып көрсетуге болады. Органикалық химияны зерттей отырып олар салыстыру, талдау, синтездеу, абстракциялау және жалпылау сияқты логикалық қабілеттерді үнемі қолдануға дағдыланады [5, 1226].

Ақпараттық-коммуникативтік технологияларды органикалық химияда қолдану арқылы химиялық реакциялардың жүру мүмкіндіктерін қарастыруда интербелсенді әдістер тиімді болып табылады. Қазіргі білім беру процесінде синтездік органикалық қосылыстар адамзат тіршілігінің түрлі салаларында қолданылады. Қазіргі таңда табиғатта кездеспейтін көптеген заттар бар, мысалы, пластмассалар, синтетикалық талшықтар, дәрі-дәрмектер, жарылғыш заттар, бояғыштар және мұнайдан алынған әртүрлі өнімдерді синтездеу нәтижесінде алынады. Синтездеу арқылы алынған органикалық заттардың қасиеттерін оқып үйренуде АКТ-ны қолданудың мүмкіндіктері зор. Олардың көмегімен интернет арқылы тақырыпқа қатысты қосымша ақпараттар ала алады, ізденеді, өз пікірлерін білдіреді, жұмыс жасауға үйренеді, пәнге деген қызығушылығы артады. Органикалық химия курсы оқытуда мұғалім сабақты презентациялар, көрнекіліктер, видеоматериалдар, ойындар, демонстрациялық және лабораториялық жұмыстардың видеолары, қосымша қызықты ақпараттар және заттардың 3D моделдерін, кеңістікте орналасуын көрсету арқылы жүзеге асырады [6, б.67].

«Миға шабуыл» әдісі – бұл көптеген оқушыларға қызықты әрі жаңа тақырыпты пысықтауда және қорытындылауда қолдануға тиімді. Бұл әдіс ұжымдық талқылауда, мәселені шешу барысында қолданылады. мәселені шешуге қатысушылар барынша өз идеяларын, сұрақтың жауабын табуда бар білімдері мен қабілеттерін іске қосады. «Миға шабуыл» 3 кезеңнен тұрады:

1. алдын ала мәселені белгілеу;
2. идеяларды қалыптастыру;
3. сараптамалық кезең.

Бұл әдісті әрбір мұғалім өзінің шеберлігіне байланысты қолданады. Органикалық химияда көбінесе бұл әдісті сұрақтар қою, мәселелерді шешу және топпен жұмыс жасауда қолданады.

Интербелсенді әдісті қолдана отырып, органикалық химия сабақтарын ұйымдастыру оқушыларға талдау және талқылау, пікір алмасу, сыни ойлау, өз идеяларын ұсыну, көзқарастарын еркін білдіру, мәселелерді шешуде тапқырлық танытуға ықпалын тигізеді. Бұл әдістер органикалық химия курсының тақырыптарын оқытуда қолданылды және тиімділігіне көз жеткізілді. Осыған сәйкес «Алкендер» және «Алкиндер» тақырыбы бойынша өткізілген сабақтың нәтижелеріне жасалынған талдаулары ұсынылып отыр.

Сурет 1. Сабақта қолданылған әдістер

Кесте 1. «Алкендер», «Алкиндер» тақырыбын оқыту әдістемесі

Сабақтың тақырыбы	Алкендер. Алкендердің қосылу реакциялары. Алкиндер.
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаты	<ol style="list-style-type: none"> 1. электрофильді және нуклеофильді бөлшектерді ажырату; 2. алкендер үшін электрофильді қосылу реакциясы механизмін түсіндіру; 3. алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, алкиндердің химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын зерделеу.
Сабақ мақсаттары	<p><i>Білу керек:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – қанықпағандық ұғымын, алкендердің химиялық қасиеттерін электрофильді және нуклеофильді бөлшектер, алкендердің қосылу реакциялары туралы біледі; – қанықпағандық ұғымын, алкендердің химиялық қасиеттеріне байланысты реакция теңдеулерін және олардың электрофильді қосылу реакциясы механизмін көрсете алады; – алкиндер туралы жалпы ақпарат және олардың физикалық, химиялық қасиеттерін, алыну жолдарын біледі;
Оқу дағдыларының деңгейі	Білу, түсіну, қолдану
Бағалау критерийі	<ul style="list-style-type: none"> – қанықпағандық ұғымын және алкендердің химиялық қасиеттеріне тән реакцияларды теңдеулермен дәлелдейді; – алкендердің электрофильді қосылу реакциясы механизмін реакция теңдеулерімен көрсетеді; – алкиндер туралы жалпы ақпаратты біледі, құрылымдық формулаларын құрастырады; – алкиндердің химиялық қасиеттерін, алыну жолдарын химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдейді.
Тілдік мақсаттар	<p><i>Тақырыпқа байланысты терминология:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – алкендер-алкены-alkenes – физикалық қасиеттері- физические свойства - physical properties – химиялық қасиеттері- химические свойства - chemical properties – қолданылуы- применение - usage – электрофиль-электрофиль-electrophile – нуклеофиль-нуклеофиль-nucleophile – алкиндер-алкины- alkynes – сапалық реакция-качественная реакция-qualitative reaction
Құндылықтарға баулу	Оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру, ізденушілік қасиеттерге баулу, бір-бірлерімен ой пікірлерін бөлісуге үйрету, өз ісіне деген жауапкершілік пен сенімділік дағдыларын дамыту.
Қолданылған әдістер	Проблемалық оқыту, баяндау, топпен жұмыс, АКТ-ны қолдану арқылы оқыту, Миға шабуыл.
АКТ қолдану дағдылары	Интербелсенді тақта, бейнебаян, колонка.
Пәнаралық байланыс	Экология, жаратылыстану, физика.

Интербелсенді әдістердің тиімділігі және оқытуда қолданудың ұтымды тұстары жоғарыда айтылды. Осыған сәйкес 10-сынып оқушыларына органикалық химия курсын оқытуда оы әдіс-тәсілдер қолданылды және төменде «Алкeндер» тақырыбына өтілген сабақтың талдаулары келтірілді. Алкeндер – қанықпаған көмірсутектер қатарына жатады. Бұл тақырыпты оқытудың мақсаты – олардың табиғаттағы ролі, орын басу, қосылу реакцияларының механизмін түсіндіру болып табылады.

Сурет 2. «Алкeндер» тақырыбы бойынша өтілген сабақ сызбанұсқасы

Бұл тапсырмалардан бөлек топпен, жұппен және жеке орындауға арналған тапсырмалар, алкeндердің химиялық қасиеттеріне негізделген есептер берілді.

Тапсырма. Атаулары берілген алкeндердің құрылымдық формулаларын және изомерлерін жазыңыздар:

а) 2-метилпентен-1	б) 2,3-диметилбутен-2
с) 2-метил, 3-этилпентен-2	д) 2-метилпропен
е) 2,2,4-триметилгексен-3	ж) 2,2,4,3-тетраметилгексен-1

Енді «Алкeндер» тақырыбына өткізілген сабақтың талдау жұмыстары ұсынылып отыр

Сурет 3. «Алкeндер» тақырыбы бойынша өтілген сабақ сызбанұсқасы

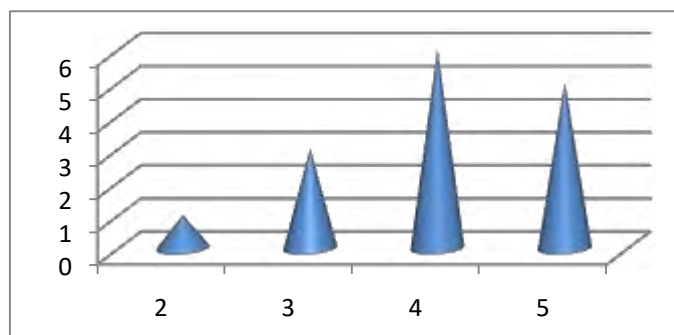
Нәтижесі: қолданылған технологиялар сабақта өз нәтижесін берді. Оқушылар қойылған проблемалық сұрақтарға белсене жауап беріп, мәселені шешуге бірлесіп атсалысты. Мәселенің жауабын реакция теңдеулері және күнделікті өмірмен байланыстырып, өз нұсқаларын негіздеді. Қосымша тапсырмаларды дұрыс орындады. Ұсынылған видеоматериалдар, демонстрациялық жұмыстар негізінде қорытынды жұмыстарын жүргізді, реакция теңдеулерін ұсынды, алкeндердің алыну жолдарын, сапалық реакцияларын түсіндірді. Видеоматериал негізінде қойылған сұрақтарға толықтай жауап берді. Барлығы сабаққа толықтай қатысып, өз нәтижелерін көрсетті.

Тақырып негізінде қосымша тапсырмалар, құрылысын анықытауға арналған, тізбекті, логикалық және шығымға байланысты есептер берілді. Оқушылар бірлесе отырып барлық тапсырмаларды жоғарғы деңгейде орындап шықты.

Сабақ барысында қолданылған әдістер өзінің оң нәтижесін берді. Оқушылар берілген ақпараттар негізінде қойылған проблемалық сұрақтарға бірлесе отырып дұрыс шешім тапты және өздерінің нұсқаларын ұсынып, талқылау жұмыстарын жүргізді. Топта, жұпта және жеке жұмыстар орындауда өз белсенділіктерін көрсетті, тапсырмаларды толықтай орындады. Өтілген сабақтар бойынша оқушылардан бақылау жұмыстары алынды. Бақылау жұмысының тапсырмалары төменнен күрделіге қарай құрастырылды.

Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру, теория мен практиканы ұштастыру, танымдық белсенділіктерін арттыру, шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында ұйымдастырылған сабақта қолданылған интербелсенді әдістері тәжірибеде өз нәтижесін көрсетті. Оқытудың нәтижелілігі 4-суретте диаграммада көрсетілген.

Сурет 4. Бақылау нәтижелері

Алынған бақылау нәтижелеріне сәйкес оқушылардың білім сапасы 93% ды құрады. Өткізілген сабақтар бойынша оқушылардан сауалнама алынды. Сауалнама нәтижесінде оқушылардың басым көпшілігі дәстүрліге қарағанда оқытудың интербелсенді әдістері бойынша өтілген сабақты қолдайтынына көз жеткізілді.

Қорытынды.

Органикалық химияда интербелсенді әдістерді қолдану арқылы оқушылардың пәнге деген қызығушылығы, оқу материалдарын меңгеру сапасы жоғарылауы және ақпараттық коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы оқытудың әдістері мен формаларын таңдауда, ақпарат табуға және жаңа тәжірибе жинақтауға, дискуссия, іскерлік ойын алуға көмектесетін жағдайлар жасайды. Жүргізілген зерттеу нәтижелері бойынша 10-сынып оқушыларына органикалық химия пәнін оқытуда интербелсенді әдістердің тиімділігі көрсетілді. Эксперименттік топтағы оқушылардың үлгерім деңгейі 93%-ды құрады. Интербелсенді әдістерді қолдану оқушыларды ізденімпаздық дағдыларына шығармашылық жобаларын іске асыру және логикалық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді.

Зерттеу жұмысының нәтижесінде 10-сынып оқушыларына органикалық химия курсына «Алкандар» және «Алкиндер» тақырыбын оқыту барысында интербелсенді әдістерді қолдану білім алушылардың сабаққа деген қызығушылықтары, белсенділік деңгейлері, топпен және жұппен жұмыс істеу дағдылары білімді меңгеру деңгейлерінің жоғарылауына ықпалын тигізгені анықталды. Сонымен қатар жаңа тақырыпты түсіндіріп, практикамен ұштастыруда осы әдістерді пайдаланудың тиімділігі дәлелденді. Интербелсенді әдістерді оқу процесінде қолдану оқушылар арасындағы еркін серіктестік, адамгершілік және ынтымақтастық қатынастарды дамытуға мүмкіндік береді, командада жұмыс істеуге үйренуі, негізгі мәселелерге назар аудару қабілеті жоғарылағаны айқындалды. Таңдалған интербелсенді әдістер оқушылардың материалды тәуелсіз, белсенді зерттеуіне, сабақта сыни және логикалық ойлауды дамытуға, қорытынды жасау қабілеттерін жетілдіруге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Уразғалиева Н.Т., Азғалиева Г.С. Бейорганикалық және органикалық химия пәнін оқытуда белсенді әдістерді қолдану арқылы білім алушылардың білімін салыстырмалы талдау // Педагогикалық ғылымдар сериясы. - 2019. - №3 (60). – 91-99 б.
2. Кузьменок. Н.М., Михалёнок. С.Г. Метод интерактивного обучения в организации лабораторного практикума по курсу «органическая химия» // Труды БГТУ. - 2014. - №8. - с 80-82.
3. Timur Sadykov, Hana Čtrnáctová. Application interactive methods and technologies of teaching chemistry // Chemistry Teacher International. – 2019.- с 1-7.
4. В.М. Кордан, Ю.А. Бобровская, О.Я. Зелинская. Использование возможностей проблемного обучения на уроках органической химии в школе. // Методика преподавания химических и экологических дисциплин. – 2013.- с 66-69.

5. Панкова Т.И. Элементы проблемного обучения при изучении органической химии. [Конференция] // Инновационные образовательные технологии и методы их реализации [Текст]: материалы научно-методической конференции 25-26 марта 2013 года. – Курский институт кооперации (филиал) БУКЭП. – Курск, 2013. – с 121-124.
6. Shernazarov I. Use of pedagogical, information and communication technologies, as well as interactive teaching methods in consolidating of organic chemistry lessons.// Section 8. Chemistry.-2016. – p. 66-69.

УДК 7.78

ДОМБЫРА ҮЙРЕНУ МӘСЕЛЕСІНІҢ ЗАМАНАУИ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ

Амирхамзин Наурызбай Касенғалиевич,

педагогика және психология магистрі

өнер кафедрасының аға оқытушысы

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Қостанай қ., Қазақстан

Аннотация

Көптеген оқу орындарында, ол институт, университет болсын, тіпті мектеп қабырғасы болсын, өзіміздің ұлттық мәдениетке аса көңіл бөлуде. Бұған дәлел, әр мектептегі домбыра, вокал үйірмелері, ақындар үйірмесі және т.б. жатқызуға болады. Қазіргі білім ордалары жастардан жан – жақты қалыптасқан, бәсекеге қабілетті, дүниетанымы жоғары мәдениетті тұлға тәрбиеленуін қалайды. Осы орайда, балаларға музыкалық тәрбие беру – қоғам талаптарының бірі. Еліміздің қазіргі даму барысында балалардың домбыра аспабына деген қызығушылығы артуда. Ал домбыра үйренудің барша тәсілдерінің қазіргі таңда толық бір жүйеге келтірілмегендігі, өзекті мәселе ретінде музыкалық педагогика ғылымының зерттеу нысаны болып келеді.

Түйінді сөздер: музыка, домбыра, тәсілдер, музыкалық қабілет.

Аннотация

Во многих учебных заведениях, будь то институт, университет или даже школьная стена, особое внимание уделяется нашей национальной культуре. Об этом свидетельствуют домбровые, вокальные кружки в каждой школе, кружок поэтов и др. Современные образовательные учреждения хотят, чтобы из молодежи воспитывалась всесторонне сформированная, конкурентоспособная, с высоким мировоззрением личность. В этой связи музыкальное воспитание детей-одно из требований общества. В современном развитии страны растет интерес детей к инструменту домбры. А тот факт, что все подходы к изучению домбры в настоящее время не полностью систематизированы, является актуальной проблемой, является предметом исследования музыкальной педагогической науки.

Ключевые слова: музыка, домбра, приемы, музыкальные способности.

Abstract

In many educational institutions, be it an institute, a university or even a school wall, special attention is paid to our national culture. This is evidenced by dombra, vocal circles in each school, poets' circle, etc. Modern educational institutions want young people to be brought up to be comprehensively formed, competitive, with a high worldview personality. In this regard, musical education of children is one of the requirements of society. In the modern development of the country, children's interest in the dombra instrument is growing. And the fact that all approaches to the study of dombra are currently not fully systematized is an urgent problem, is the subject of research of musical pedagogical science.

Keywords: music, dombra, techniques, musical abilities.

Өткен жылдың ортасынан бастап тек қана біздің өлкеде ғана емес, барлық Қазақстан бойынша көп сұранысқа ие жаңа art-sport мемлекеттік бағдарлама дүниеге келді. Барламаға арнайы бөлінген қыруар қаржы аясында еліміздің түкпір-түкпірінен шығармашылық және спорттық үйірмелер ашыла бастады. Бағдарлама аясында балалар барлық үйірмелерге тегін қатысуға мүмкіндік алды. Онымен қоса, келер оқу жылынан бастап, еліміздің орта білім беру мекемелерінде музыка пәні бағдарламасына домбыра аспабын меңгеру сабақтары еніп жатыр. Осының бәрі, мемлекеттің өнерге деген, есіресе, қазақтың ұлттық аспабы домбыраға деген ерекше назарын білдіруде. Осы орайда домбыра үйренудің барша тәсілдері жаңа бір өмір бастағандай қайтадан тереңірек зерттеле бастады. Музыкалық білімі жоқ азаматтар мен азаматшалардың музыканың сандық тәсілі арқылы аз уақыт ішінде домбыраны меңгеру мүмкіндігіне жол ашу сандық тәсілді үйретудің негізгі мақсаты болып саналады.

Домбыра – қазақ халқының ең кең тараған екі ішекті, көп пернелі музыкалық аспабы. Ол – қазақтар өмірінде маңызды орын алатын, өзіндік музыкалық сипаты бар аспап. Алғаш эпикалық дәстүр шеңберінде жыр, толғау, термелерді сүйемелдеуге қолданылған домбыра кейін аспаптық шығарма – күй жанрының қалыптасуына ықпал еткен. Қазіргі кезде домбыра жеке әнді сүйемелдеуге, күй